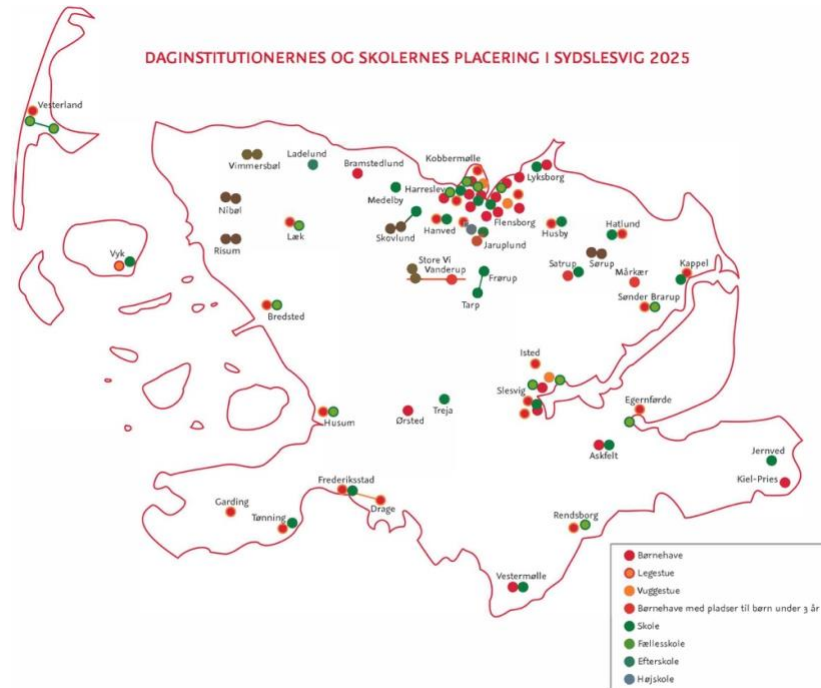

Et info-hæfte

Skoleforeningens økonomi

Indhold

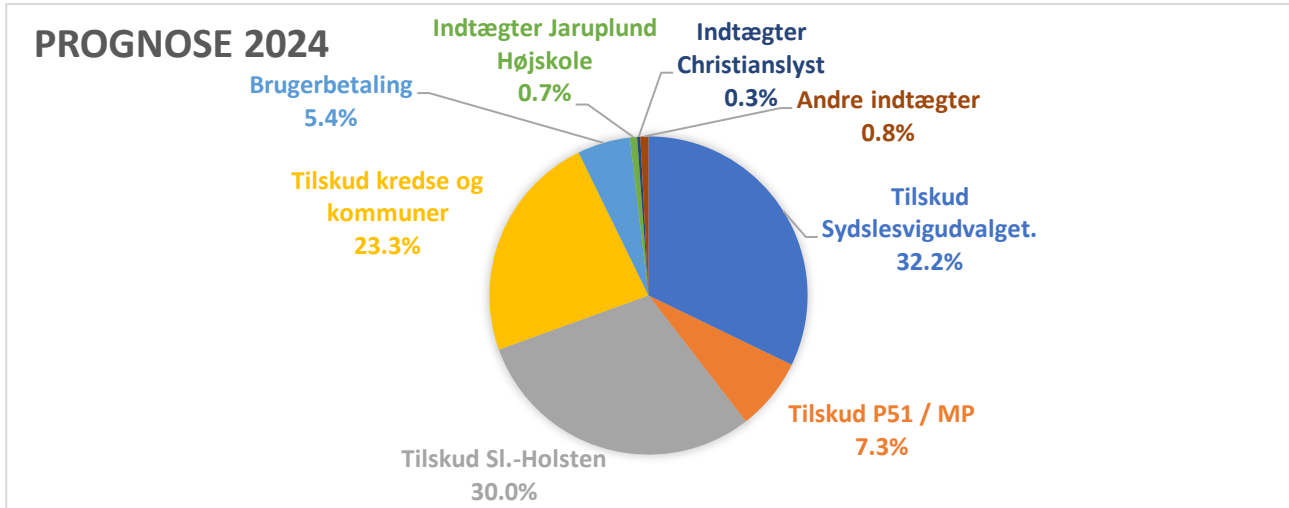
Temaer	Regnskab 24 og budget 25
Hvor kommer pengene fra? - s.2	Hvorfor ser det ud som de gør? - s.20
- Kredse og kommuner - s.4	Sparerunde 2019 - s.20
- Slesvig-Holsten - s.5	Regnskab 24 og Budget 25 - s.21
- Sydslesvigudvalget - s.6	Likviditet - s.22
Hvad bruger vi pengene til? - s.7	Anlæg og vedligehold - s.22
- Dagtilbudsområdet - s.9.	Aktuelle og kommende anlæg - s.23
- Skole-, fritids- og gymnasieområdet - s.10	
- Vore øvrige institutioner - s.11	
Teknisk Administrativt Personale - s.13	
Overenskomster, lønudvikling m.m. - s.14	
- Kursmekanisme - s.16	
- P51 - s.17	
Ikke personalerelaterede driftsudgifter - s.18	
Usynlige sammenhænge - s.19	Ordliste - s.24

Dette info-hæfte er en opdateret version af den udgave, som blev lavet før seneste Fællesrådsvalg 2023. Det er håbet, at hæftet giver en grundlæggende indføring i Skoleforeningens økonomi i forbindelse med regnskab og budget, så forbedringsforslag modtages meget gerne.

Hvor kommer pengene fra?

Skoleforeningen har i 2024 indtægter på ca. 162,9 mio. € eller over 1,2 mia. d.kr.

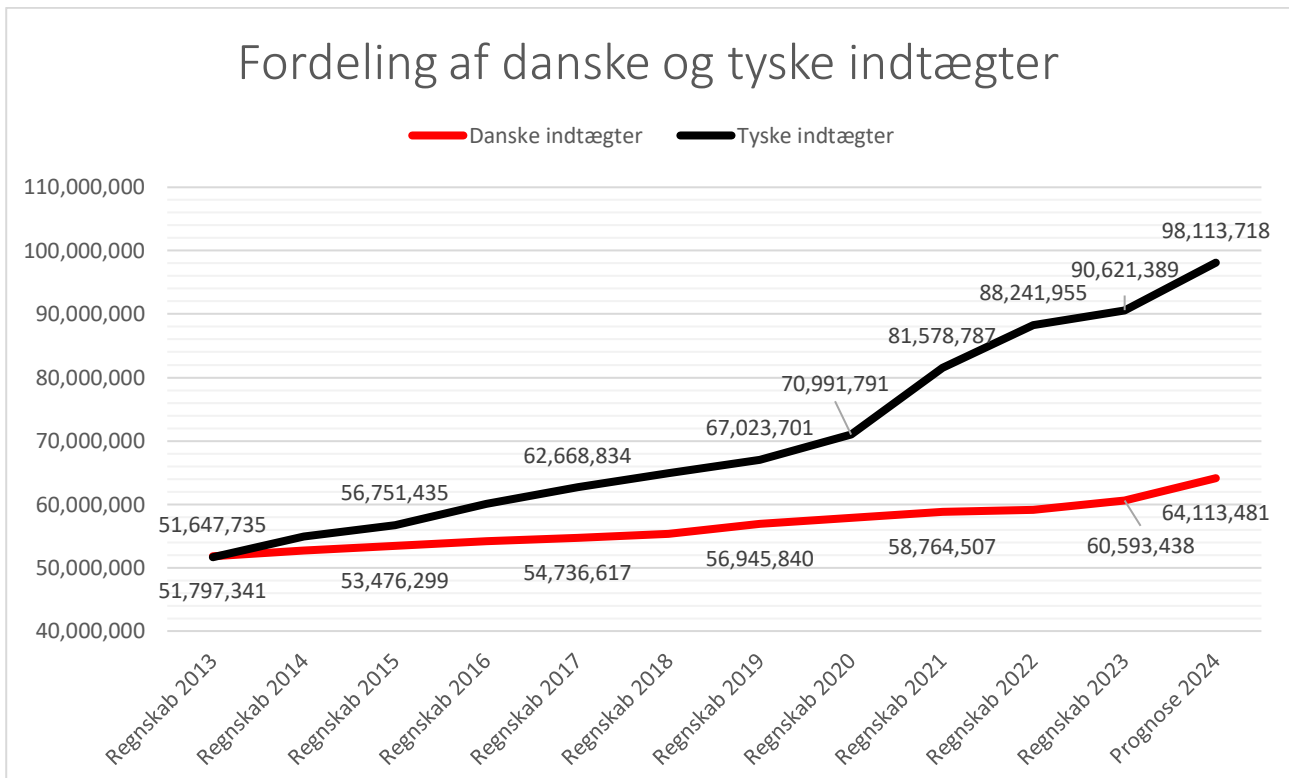

Tallene bag diagrammet stammer fra Regnskabsprognose 2024 d.10.2.2025.

Som det fremgår finansieres Skoleforeningens drift af penge fra to lande:

Danmark – i form af et tilskud fra Sydslesvigudvalget og fra Pensionsfonden af 1951. Dertil kommer tilskud til projekter og anlæg – men anlægstilskud påvirker ikke driften og er udeladt her.

Slesvig-Holsten – i form af tilskud fra delstaten (primært til skoledrift), kredse og kommuner (primært til dagtilbud) og så brugerbetalingen (fra dagtilbud og fra SFO/HFO). Brugerbetalingen følger i videst mulig udstrækning de offentlige takster og i det følgende er brugerbetalingen derfor med under slesvig-holstenske tilskud. Også fra slesvig-holstensk side gives tilskud til visse anlæg.

Udviklingen i tilskuddenes størrelse i perioden 2013-2024 har været ret forskellig.

Tilskuddet fra Sydslesvigudvalget er vokset med 9,8 mio. € eller 23,3 % i den periode. Der er tale om en pose penge, der hvert år reguleres med en fremskrivning fra den danske stat uden reelt hensyn til aktivitetsudviklingen. Tilskuddet gives ved indgåelse af en resultataftale, der siger noget om hvilke opgaver, der skal løses til gengæld for at modtage tilskud – eksempler på sådanne opgaver i resultataftalen er dagtilbud, skoler og voksenundervisning (bl.a. Jaruplund Højskole). Tilskuddet fra Pensionsfonden er vokset med 2,5 mio. € eller 26,9 % i samme periode – men hertil følger altid samme udgifter, så driften påvirkes ikke nævneværdigt af disse udsving. Før 2011 var disse tal slet ikke med, så man skal passe på med sammenligninger med ældre tal.

Som det fremgår af næste side var fordelingen nærmest 50-50 i 2013, mens vi i dag får ca. 60 % fra tysk side (inkl. brugerbetaling) og tilsvarende ca. 40 % fra Danmark.

Tilskuddet fra Slesvig-Holsten til skoledrift voksede frem til 2019 kun med godt 5 %, fordi vore tidligere tilskud lå over det, vi ville få efter den nye beregningsmodel, som blev indført i 2013, men efter en 6-årig overgangsordning er vi overgået til ren taxameterstyring, og derfor fik vi et spring fremad med over 8 % bare fra 2019 til 2020 og ca. 4 % hver af de to følgende år, så vi i 2024 ligger 37 % over niveauet fra 2013.

Tilskuddene fra kredse og kommuner er steget meget i takt med aktivitetsstigningen på dagtilbudsområdet. Faktisk er tilskud steget med 348,6 % mellem 2013 og 2024, altså mere end en firedobling, mens brugerbetalingen er steget med 46 % (den reguleres i høj grad af "det omgivende samfund") – og det har naturligvis i særlig grad påvirket forholdet mellem danske og tyske (slesvig-holstenske) tilskud.

I 2021 fik vi en række efterbetalinger, da aftalerne med alle "Standortgemeinden" var på plads, derfor kan man se et særligt "spring" på indtægtsiden i dette år.

I tabellen på næste side kan man se fordelingen af tilskud fra kommuner og kredse på områder.

Tilskud kredse og kommuner	Prognose 2024	%-fordeling
Dagtilbud	36.530.993	96,2%
SFO/HFO	228.719	0,6%
Skoleledsager	594.081	1,6%
Skolepædagog	285.473	0,8%
Skolesocialarbejder	148.119	0,4%
Elevbefordring	45.000	0,1%
NF-stipendium*	92.500	0,2%

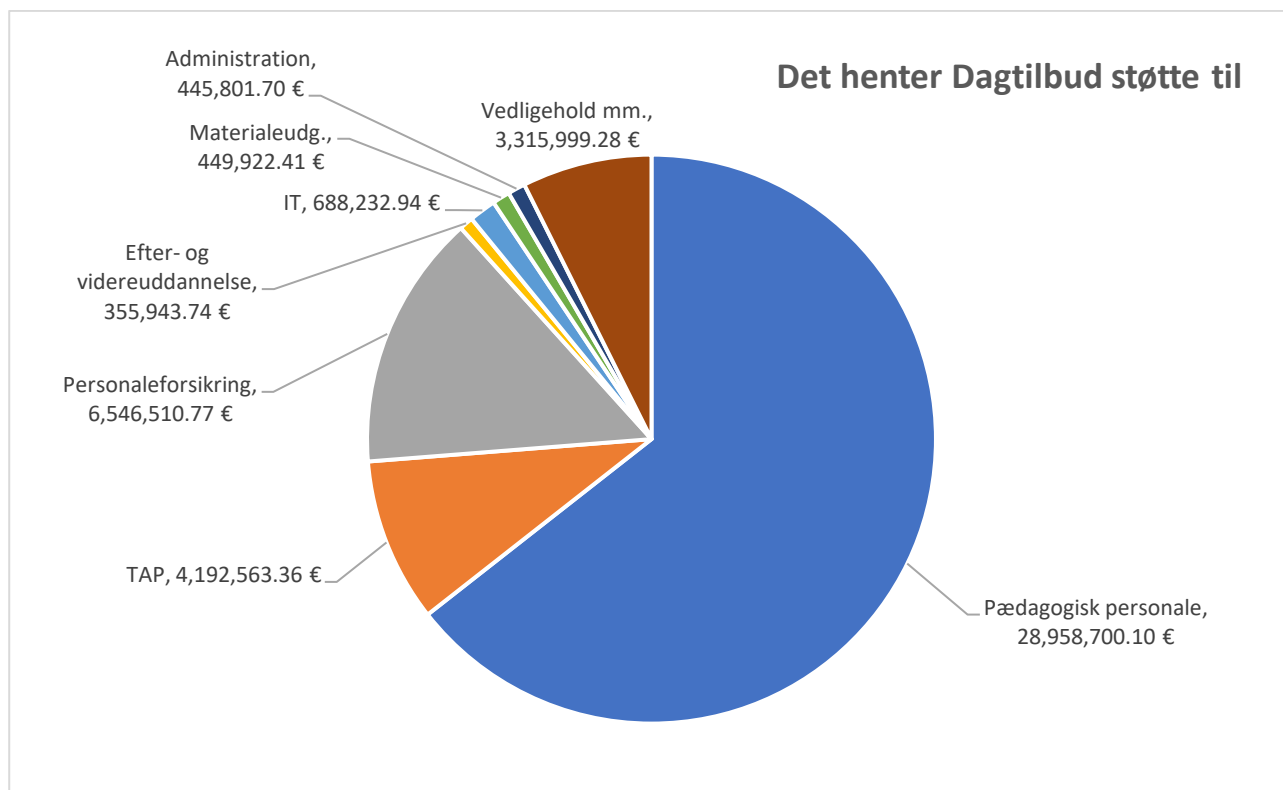
Det fremgår tydeligt af tabellen at tilskuddene fra kredse og kommuner først og fremmest går til dagtilbudsområdet.

*Pengene går til at holde elevbetalingen på Ungdomskollegiet nede.

Hvad dækker tilskud til dagtilbud?

Tilskuddene søges med baggrund i konkrete budgetter for det enkelte dagtilbud, men indeholder også tilskud til centralt baserede funktioner, sådan at fx alle dele af Centralforvaltningen, som helt eller delvis udfører funktioner for dagtilbudsdriften indgår i ansøgningsgrundlaget.

Og ved årets afslutning afleveres Verwendungsnachweis, som kan føre til efterbetalinger, som fx hvis overenskomster (TVÖD) har givet højere lønudgifter end forudset i budgetterne.

Ovenstående diagram viser den udgiftsfordeling, som Dagtilbud søgte tilskud ud fra i 2023.

Generelt får vi via tilskud og forældrebetaling tæt på 100 % af udgifterne, dog ikke til pædagoger, hvor vores lønniveau pga. højere uddannelsesniveau er over tyske ErzieherInnen. Uddannelsen af pædagogmedhjælperne får vi pt. heller ikke dækket, men vi arbejder sammen med SSW på denne forskelsbehandling (de tyske institutioner skal ikke betale, da deres medhjælperer kan tage den tyske medhjælperuddannelse)

Det er værd at bemærke, at der altså gives tilskud til ca. 4 mio. € af Centralforvaltningens personaleudgifter og dertil kommer tilskud til konsulenter på PPR og Dagtilbudskontoret.

Tilskud til skoledrift fra Slesvig-Holsten

Tilskuddene fungerer helt anderledes end for dagtilbudsområdet.

Der er tale om et taxametersystem som er nøje afhængigt af elevtal – herunder anerkendelse af særlige støttebehov, som kan være til elever i særlige læringsgrupper eller til elever inkluderet i almene klasser.

SKS 24	Person	Sachk	Inv..	Verw.	Bef.	S-soz	I alt	Elevtal	Tilskud
1.-4.klasse	4.008	1.397	475	36	331	45	6.291	2.303	14.486.857
5.-10.klasse	6.974	1.232	475	36	331	45	9.093	2.650	24.091.956
11-13.klasse	6.974	1.232	475	36		45	8.762	705	6.173.798
Læringsgr. L	17.784	1.935	475	36	331	45	20.605	113	2.328.414
Læringsgr. G	14.640	9.156	475	36	331	45	24.683	17	425.775
Inkl.till. - L	5.746	1.459					7.205	116	832.206
Inkl.till. - G	8.767	273					9.041	2	15.098

Skemaet viser fx

- at Skoleforeningen får 7.205 € ekstra til pædagogisk personale og øvrige udgifter for hver elev med anerkendt særligt støttebehov, der inkluderes i almenforløbet, når det er i kategorien L. Andelen til pædagogisk personale svarer omtrent til, at vi kan sætte en ekstra lærer på denne elev to timer om ugen.
- at forskellen på en elev i læringsgruppe og en elev inkluderet i almenforløbet i de tre forskellige skolefaser rent tilskudsmæssigt er på 7.109, 4.307 og 4.638 for kategorien L.
- i kategorien G er forskellen ca. 2.200 €. Som det fremgår er denne kategori langt sjældnere end kategorien L, der samler flere forskellige anerkendte støttebehov.

Skemaet giver følgende totaler til forskellige udgiftsområder

Udgiftspost	Tilskud	Kommentar
Pædagogisk personale	35.561.743	Leder- og lærerlønninger
Sachkosten	7.894.048	Bygningsdrift, pedeller, sekretærer, IT, central forvaltning
Investering i bygninger	2.748.825	Altså tænkt som anlægsmidler
Forvaltning	208.621	Skal forstås som "kontormaterialer mm."
Transport	1.680.451	Særligt forhøjet takst pga. vore afstande
Skolesocialarbejdere	260.415	Hertil kommer penge fra kommunerne
I alt	48.354.104	Til dækning af skoledrift for 5.787 elever

Vi er varierende afhængige af at kunne supplere med de danske tilskud:

- Elevtransport kostede i 2024 Skoleforeningen 5,1 mio. € i runde tal – hvor tilskud fra S-H og kredse og kommuner kun udgør ca. 1,7 mio. €. Her er det danske tilskudsbehov mere end det dobbelte, selv når vi trækker forældrebidraget på ca. 45.000 € fra.
- Vi fik tilskud til skolesocialarbejdere fra tysk side på 408.604 €, men havde lønudgifter (uden socialforsikring) på 426.053. Med socialforsikring supplerer vi altså med ca. 25 %.
- Vores pædagogiske personale på skoleområdet (lærere, gymnasielærere og Beihilfe) udgjorde i 2024 ca. 54,7 mio. € - vi supplerer med ca. 54 % fra DK
- Tilskuddet til Sachkosten på ca. 8 mio. € er langt fra faktiske udgifter på ca. 22 mio. Derfor arbejder vi hårdt rent politisk sammen med SSW på at få løftet dette tilskud.

Hvordan er tilskuddet fra Sydslesvigudvalget bundet op?

I resultataftalen 2025 var ansøgningen om det samlede tilskud delt op på følgende måde:

Dagtilbud 9,97 mio. €, Skole 46,17 mio. € og Voksenundervisning 0,97 mio. €

Men der er frihed til endog ret store omfordelinger mellem posterne.

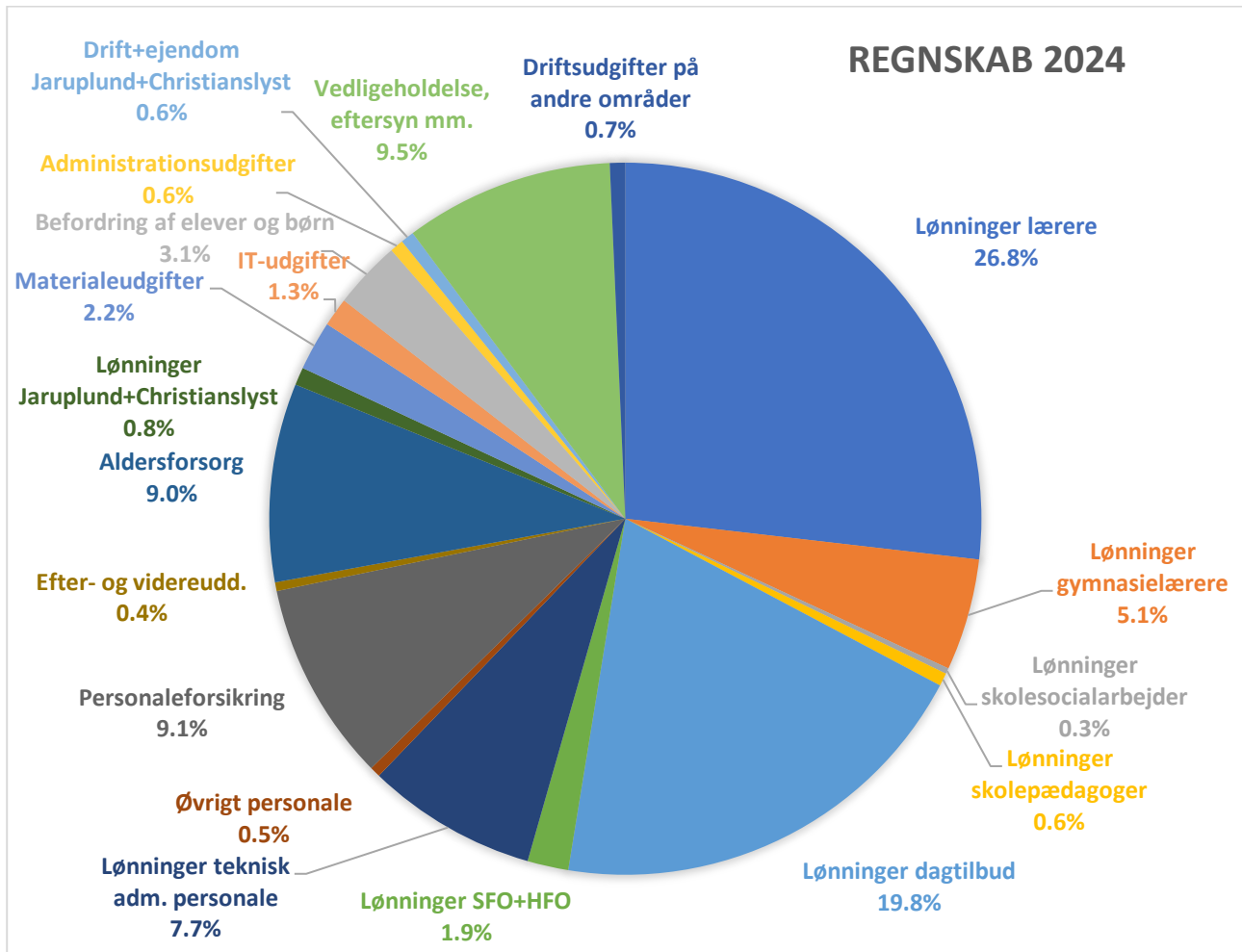
Resultataftalen 2025, som skulle indsendes midt i 2024, viser udgiftsfordelingen i 2023

Område	Udgifter i alt (€)	Andel af samlede udgifter	Offentlige tilskud fra Tyskland (€)	Andel offentlige tilskud Tyskland	Øvrige indtægter (€)	Andel øvrige indtægter	Andel DK (€)	Andel DK
Skoler 1.-10. årgang	77.559.192	49,9	41.806.181	53,9	166.155	0,2	35.586.857	45,9
Gymnasier 11.-13. årgang	12.878.192	8,3	5.690.773	44,2	59.275	0,5	7.128.143	55,4
Børnehaver og vuggestuer	44.415.717	28,6	30.259.592	68,1	6.683.137	15,0	7.472.988	16,8
SFO / HFO	3.566.543	2,3	324.577	9,1	1.060.182	29,7	2.181.784	61,2
Centralforvaltningen	7.910.743	5,1	40.000	0,5	2.396.573	30,3	5.474.170	69,2
Tilskud til efterskoleophold i Danmark	339.658	0,2	0	0,0	0	0,0	339.658	100,0
PPR	3.120.048	2,0	0	0,0	0	0,0	3.120.048	100,0
Center for Undervisningsmidler	994.003	0,6	0	0,0	0	0,0	994.003	100,0
Ladelund Ungdomsskole kostskoleafdelingen	156.577	0,1	0	0,0	65.546	41,9	91.031	58,1
Ungdomskollegiet	960.964	0,6	0	0,0	98.558	10,3	862.406	89,7
Christianslyst	729.213	0,5	0	0,0	422.435	57,9	306.778	42,1
Jaruplund Højskole	1.620.651	1,0	87.400	5,4	961.314	59,3	571.937	35,3
Feriekolonien Hjerpsted	189.397	0,1	0	0,0	54.159	28,6	135.238	71,4
Lejrskoler Rendbjerg Vesterled	348.640	0,2	0	0,0	133.320	38,2	215.320	61,8
Voksenundervisning	309.186	0,2	82.542	26,7	229.508	74,2	-2.864	-0,9
Feriebørnsrejser	97.823	0,1	0	0,0	0	0,0	97.823	100,0
Driftsudgifter boliger og nedlagte institutioner	324.112	0,2					324.112	100,0
I alt	155.520.659	100,0	78.291.065	50,3	12.330.162	7,9	64.899.432	41,7

Det fremgår ikke af dette skema, at de tilskud vi henter fra tysk side og som er bundet op på dagtilbud også bidrager til finansieringen af funktioner i Centralforvaltningen, på CfU og PPR, men det har vi skrevet om i det tidligere afsnit, der omhandlede netop dette emne.

Hvad bruger vi pengene til?

Det er naturligvis personaleudgifter der fylder mest i en forening der driver dagtilbud og skoler. Vi taler om næsten 82 % (i 2013 var tallet 79 %) – eller i 2024 mere end 132 mio. € i personalerelaterede udgifter.

Senere kigger vi nærmere på, hvad der ligger i nogle af disse poster, men først ser vi på, hvordan de største poster inden for personaleudgifterne har udviklet sig.

Der er stor forskel på, om det primært skyldes lønudvikling, eller om det er en kombination af lønudvikling og flere ansatte, men det kan man læse om dels på næste side og dels på siderne om udviklingen inden for dagtilbud, skole, fritidsområde og gymnasium fra side 9.

På side 13 finder man noget om udviklingen for det teknisk-administrative personale og den store post personaleforsikring.

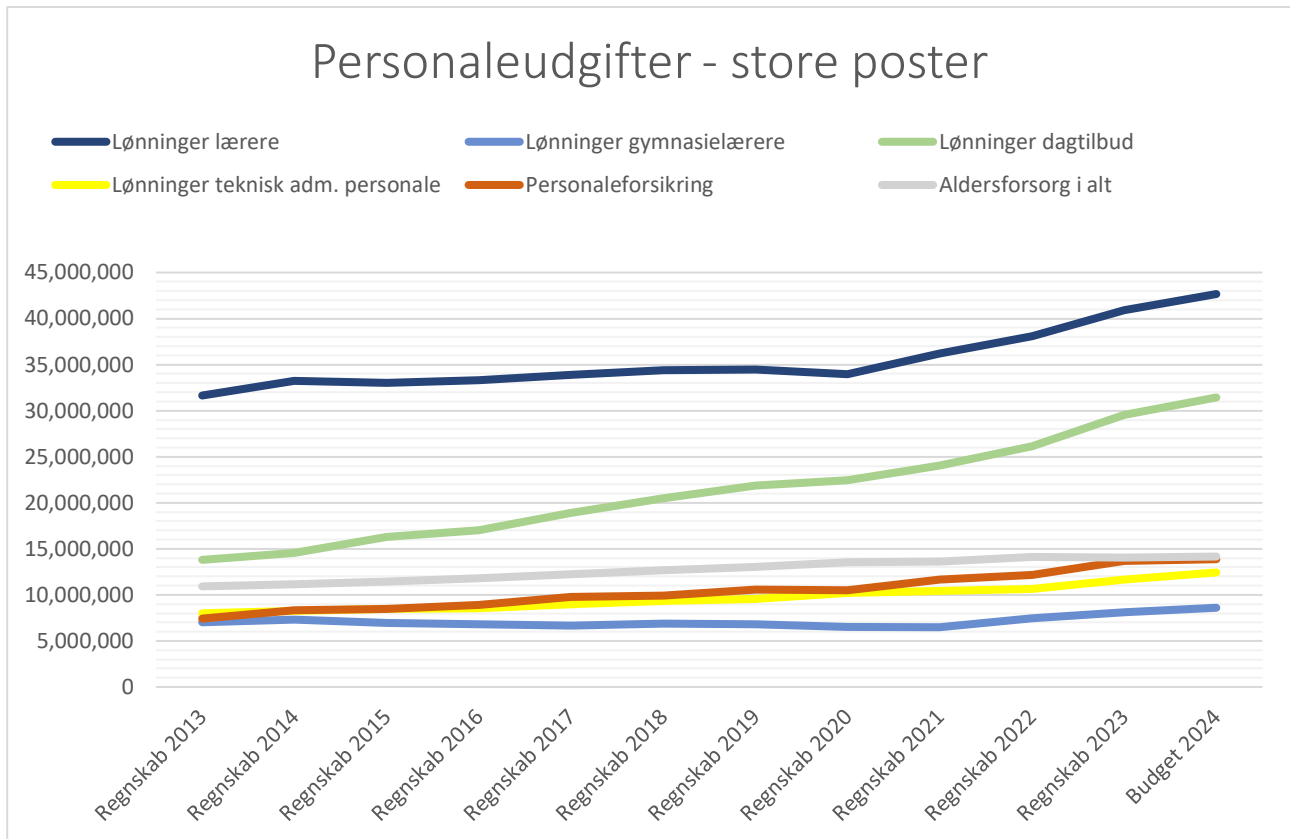
De ikke-personalerelaterede udgifter har fået et afsnit på side 18.

En enkelt post på diagrammet kræver en ekstra kommentar allerede nu.

Efter- og videreuddannelse fremstår som en meget lille post, men her skal bemærkes, at denne post kun indeholder kursusgebyrer og kørsel – personaleudgifter er ikke indeholdt. Derfor kan et kursus, hvor måske egne konsulenter underviser, indgå i denne post med få hundrede €, mens lønnen til de 20 deltagere og underviseren ikke fremgår.

Hvordan har de personalerelaterede poster udviklet sig?

Som det fremgår er det først og fremmest lønsummen til dagtilbud og skoler, der er steget meget i absolutte tal. På dagtilbudsområdet hænger dette især sammen med oprettelsen af vuggestuepladser. Vi har i dag mere end 25 % flere børn i dagtilbud i forhold til 2014 og derfor er der naturligvis også kommet flere ansatte til. Og da normeringen for grupper med børn under 3 år er dobbelt så høj som for børn over 3 år ser vi, at vort personale i denne periode er vokset med over 66 % og lønudgifter er mere end fordoblet. På dette sted er det så også på sin plads at minde om, at tilskuddene i den samme periode er næsten firedoblet. Dagtilbud har altså finansieret væksten med nye, tyske tilskud i de forløbne 10 år.

På skoleområdet er elevtallet vokset med 2 %, pga sparerunder er personalet mindsket med 2 % siden 2014 – men er faktisk steget lidt efter sparerunden i 2019. Lønsummen er i samme periode vokset med næsten 37 % - hvoraf næsten 3/4 falder som stigning siden 2020.

På gymnasieområdet har vi oplevet en vækst siden 2014 på ca. 4 %. Pga. sparerunder er antallet af gymnasielærere faldet med ca. 3 % i samme periode. Alligevel er lønsummen steget med ca. 16 % over denne periode – ja faktisk med over 25 % i sammenligning med 2020 efter den seneste store sparerunde. Desværre er vore tal for årsværk på området opgjort meget forskelligt undervejs, og det er derfor ikke umiddelbart nemt at sammenligne fra år til år.

Lønsummen til teknisk-administrativt personale er også steget. Faktisk med hele 55 % - men heri ligger såvel den øgede administration pga. vækst i dagtilbud, flere sekretærtimer til både dagtilbud og skole og så den stærkt forøgede digitalisering på institutionerne med store krav til servicering til følge - hvor vi har 9 fieldservicemedarbejdere stationeret på vore fællesskoler.

Parallelt er udgifter til aldersforsorg og personaleforsikring også steget, men her er der jo også tale om "følgeomkostninger" til lønnen, som ikke kan påvirkes isoleret.

Udvikling på dagtilbudsområdet

Skoleforeningen har drevet dagtilbud stort set siden oprettelsen i 1920 og driften af dagtilbud kom ind som et hovedformål sammen med skoledriften i foreningens vedtægter senest i 1975. Tyskland har – bortset fra det tidligere DDR – ikke mange års tradition for vuggestuer – men de seneste 10 år er de oprettet i stor stil og kommet ind som en del af lovgivningen i Tyskland, således også i Slesvig-Holsten og i Sydslesvig.

Dagtilbud	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Børn	2.115	2.212	2.288	2.399	2.487	2.570	2.592	2.570	2.602	2.609	2.657
Årsværk	310	344	353	394	424	428	439	466,3	477	502	517

Vores udvikling har været meget stærk med indførelsen af ca. 600 vuggestuepladser i systemet og på årsbasis 500 børn mere i dagtilbud.

Når man ser på ovenstående tal, er det vigtigt at have med, at personalenormeringen til vuggestuer er dobbelt så høj som til børnehaver – nemlig en pædagog og en pædagogmedhjælper for hver vuggestuegruppe på 10 børn overfor en gruppestørrelse i børnehaven på 20 børn.

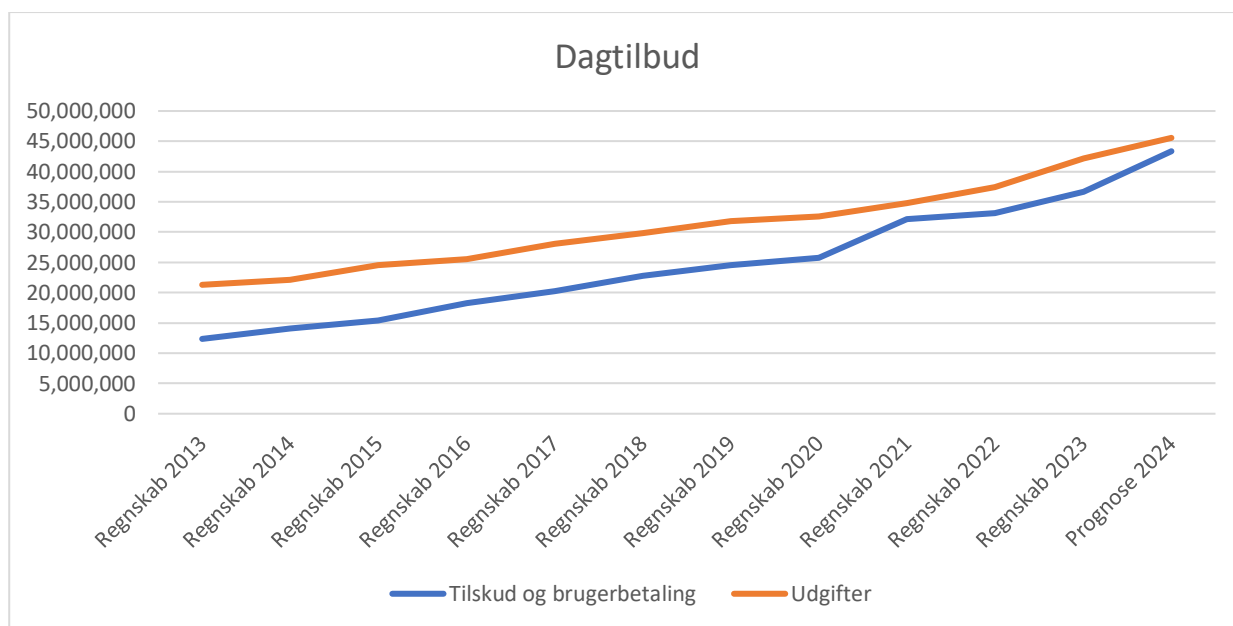
Udvidelsen har ikke ført til større årgange – men blot tilføjet ca. 2 nye årgange.

Vuggestueårgangene er pt på under 300 børn – mens vore børnehaveårgange er på 500-600 børn.

Vi har ventelister, der tyder på, at vi skal have en del flere vuggestuepladser.

Denne meget store aktivitetsudvidelse – som også indeholder stadig flere børn, der er længere tid i institutionen (forlængede åbningstider) - har heldigvis hidtil været ledsaget af voksende tilskud fra delstaten, kredsene, kommunerne og brugerbetalingen.

Det er interessant at bemærke, at tilskudsbehovet fra Danmark til dette område ikke er steget i vækstperioden. Faktisk er den relative andel faldet fra ca. 40 % i 2013 til omkring 10 % de seneste år. Det skyldes den store satsning på området fra tysk side. Vi kan ikke forvente at komme meget længere ned, idet vi på nogle områder i sagens natur er dyrere end de tyske institutioner, bl.a. fordi dansk uddannede pædagoger har en anden uddannelse og løn end tyske ErzieherInnen.

Udvikling på skole- og gymnasieområdet

Skole	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Skoleelever	5.042	5.027	5.042	5.051	5.010	5.019	5.043	5.007	5.023	5.074	5.157
Årsværk	453	453	439	444	424	419	424	430	444	455	444

Vi oplever udsving fra år til år og mellem årgangene, men totalt set er tallet stort set uforandret og vi siger, at en typisk sydslesvigårgang er på 500 elever (og det tal har faktisk holdt siden 70'erne). Tallet er faktisk lidt højere fordi elever, der er på efterskole i Danmark, jo ikke tæller med – og 10. klasse er ikke obligatorisk, hvorfor en del elever stopper efter 9. klasse. Kigger man kun frem til 8.klasse er en typisk sydslesvigårgang nok lidt over 525 elever.

Tabel med lønsum til lærere opgjort i tusinder € 2014-2024

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
33.256.t	33.015.t	33.288.t	33.867.t	34.403.t	34.458.t	33.983.t	36.208.t	38.100.t	40.936.t	43.568.t

Besparelser i 2015 og i 2018 førte til færre lærere, men som det fremgår af den øverste tabel er vi tilbage på niveauet fra 2017 mens den samlede lønudgift – som det ses af tabellen lige herover – kun faldt i 2020, hvor vi under lockdowns havde minimalt vikarbehov.

SFO+HFO	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Antal børn i alt	780	1211	1270	1369	1389	1717	1302	1.226	1.222	1.336	1.468
Årsværk i alt	37,2	37,6	49,3	54,07	55,18	52,97	56,62	54,99	63,46	62,74	57,52

Vi oplever en støt stigning i brugen af vore ordninger på området. Når man som her tæller heldagsskolen med er vi nu over 1400 børn, og disse er som gennemsnit længere tid i ordningen hver dag, så vi ikke helt kan sammenligne med tidligere, blot konstatere stigende efterspørgsel i takt med udviklingen på arbejdsmarkedet. Vi har justeret brugerbetalingen, sådan at vi også på dette område følger det omgivende flertalssamfund. Fra indskolingsårgang 2026 skal der være et heldagsskoletilbud til alle – og her er vi spændte på, hvilken økonomi, det indebærer. Vores institutioner har en højere belægning i SFO og HFO end de tyske, så kapacitetsmæssigt får vi ikke helt samme problemer. Og man skal også holde sig for øje, at tilbuddet ikke kræver egne bygninger, fordi der jo er tale om skolebørn, som ikke på samme tid optager plads i skolen. Til gengæld kan det kræve en del ændringer i indretningen, for gammeldags klasseværelser er ikke så inspirerende som fritidstilbud – ja måske kunne det sågar gavne i skolen også at kigge på indretningen. Selvom det ikke er langt ude i fremtiden kender vi ingen detaljer.

Gymnasium	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gymnasieelever	673	690	662	674	647	649	667	685	701	719	702
Årsværk	93	96	93	86	82	76,39	71,81	78,03	78,15	86	90

Vi har oplevet visse udsving fra år til år – og det enkelte gymnasium muligvis endnu større udsving, men set over de seneste år er antallet af elever stort set uforandret – og en typisk gymnasieårgang er således omkring 215 elever set over det treårige forløb. Besparelshensyn har også ført til stadig færre gymnasielærere hen over årene, men forskellige opgørelsesmetoder gør tallene svært sammenlignelige, fx var 2024 "billigere" end 2023, selvom der tilsyneladende er flere lærere. Nogle uoverensstemmelser kan henføres til om lederne er talt med, andre om overtidspuljen oversættes til årsværk eller ej – det vil vi rette op på fremadrettet.

Jaruplund Højskole

Skoleforeningen driver en højskole efter dansk forbillede.

Højskolen indgår i resultataftalen med Sydslesvigudvalget under voksenundervisning – og højskolen yder et væsentligt bidrag til at oplyse om mindretallet til de mange årlige kursister. Skolen har aktuelt kun korte kurser af ca. en uges varighed – og når derigennem ud til over 1000 danske kursister årligt, fortrinsvis ældre. Nogle forsøg på at få et mindretalskursus op at stå som langt kursus bar ikke frugt.

Højskolen har egne indtægter fra kursusvirksomhed mm – og den har udgifter til løn og drift. Skoleforeningen giver et tilskud til kursister efter danske regler – og hvis der så skulle være underskud, dækkes det også af Skoleforeningen.

Jaruplund	2024
Indtægter	1.205.365
Udgifter	1.650.693

Som det ses har højskolen et vist tilskudsbehov, men det er forudset i resultataftalen – og vi får således tilskud fra Danmark, som vi sender videre til højskolen efter retningslinjer, der ligner tilskuddene til danske højskoler, og når elevtilskuddene ikke rækker, dækker vi underskuddet. Størrelsen af tilskud har ofte ligget omkring 500.000 € - enten i form af elevtilskud eller underskuddsdækning. I 2025 fylder højskolen 75 år og meget tyder på, at året bliver rekordår med hensyn til kursister og aktiviteter.

Christianslyst

Fra 2020 har Skoleforeningen drevet lejrskole- og kursus ejendommen Christianslyst. Hidtil har den været drevet af SdU med et årligt tilskudsbehov mellem 130.000 og 180.000 €. Vi har forsøgt nogle omstruktureringer, der skulle billiggøre driften. Vi har i første omgang ikke fået tilskud fra Danmark til driften, men har gjort Sydslesvigudvalget opmærksom på vore udfordringer og det faktum, at vi her også løser en opgave for mindretallet. Og som det ses har tilskudsbehovet heller ikke været stort i 2024.

Christianslyst	2024
Indtægter	511.919
Udgifter	666.263

Vi har nu helårsdrift og fokus på lejrskoledriften, samt enkelte weekender til foreningsarrangementer. Christianslyst løser en stor opgave – med oplysningsarbejde mod både Danmark og Tyskland.

Ladelund Ungdomsskole

Vi driver også selv en form for efterskole – Ladelund Ungdomsskole – men den kan alligevel ikke helt sammenlignes. Skolen har langt fra så mange elever, som det kendes i Danmark. Skolen er et vigtigt tilbud til elever, der har lyst til eller brug for en skolehverdag væk fra hjemmet.

Vi ser løbende på Ladelund, for udgifterne er meget høje, til gengæld gør skolen noget virkeligt godt for nogle af vore mest udsatte elever, og vi arbejder her med et særligt tilbud til elever, der tænker mere i erhvervsuddannelser – og på tværs af grænsen.

Ungdomskollegiet

Vi driver også selv et ungdomskollegium i Flensborg, sådan at elever fra øerne eller bare rigtig langt væk fra fællesskolen eller gymnasiet kan bo nær skolen i hverdagene – og så tage hjem i weekenden. Der er en vis brugerbetaling, og vi får nogle tilskud fra øerne, så vi kan holde prisen nede – men det er under alle omstændigheder et helt nødvendigt tilbud til vore mindretalselever, der ellers ville være tvunget ud af vores system pga. geografien, når vi når op til 9.årgang.

Vesterled

Vi driver en lejrskole ved den jyske vestkyst. Ejerskabet lå tidligere hos en række vestjyske grænseforeninger, men er ved at overgå til os. Stedet trænger til en større modernisering, men før alle formaliteter omkring ejerskabet er på plads, kan vi ikke komme videre.

Stedet benyttes både af vore skoler i foråret og efteråret, samt af vore sommerlejre. Det er et stort ønske, at det også i højere grad kunne være mødested for vore elever med venskabskoler fra Danmark, så det "danske" input blev større under opholdene.

Et vellykket tiltag i den sammenhæng er tilknytning af dansk lejrpersonale ved sommerlejrene. Den gode blanding af Sydslesvig og Danmark giver et ekstra sprogligt og kulturelt løft.

Rendbjerg

Vi driver en mindre lejrskole i Rendbjerg tæt på Sønderborg og Flensborg Fjord. Den er primært søgt af de mindre klasser og vi overvejede faktisk et salg, men vi er underlagt så mange betingelser, at der ikke er udsigt til det store provenu, som beliggenheden ellers skulle begrunde. Netop det provenu ville vi have geninvesteret i Vesterled. De kommende år må vise, om der skal ske ændringer - i mellemtiden ser søgetallene til lejrskoler her ganske gode ud efter coronatiden.

Hjerpsted

Vi driver også en feriekoloni til vore børnehavebørn i sønderjyske Hjerpsted, lidt nordvest for Højer. Her er ingen bygningsmæssig luksus, men vore dagtilbud optager stedet 100 % i sæsonen - og modbeviser alle antagelser om "at så små børn ikke kan overnatte væk hjemmefra".

Konsekvenser af inflationen

For alle vore brugerbetalingstakster til Jaruplund Højskole, Christianslyst, Ladelund Ungdomsskole, Ungdomskollegiet og vore lejrskoler (Hjerpsted, Vesterled, Rendbjerg) må vi fortsat regne med stigninger, da både selve driften af ejendommen og af bespisningen er blevet dyrere.

Efterskoler

Vi sender ca. 100 elever på efterskole hvert år. Det koster os ca. 350.000 € i tilskud til de af eleverne, som pt ikke kan opnå dansk tilskud. Vi får disse i bevillingen fra Sydslesvigudvalget. Ønsket om at få flere afsted fik tallet til at stige meget – vi taler reelt om mere end en fordobling i antallet. Elever med dansk statsborgerskab eller forældre, der arbejder i Danmark kan opnå det danske tilskud direkte og søger altså via det danske system.

Vi kunne ønske os, at vore elever blev sidestillet med danske – sådan som det allerede er tilfældet, hvis de går videre på et dansk gymnasium (Aabenraa og Tønder hyppigst). Hvis det kræver, at vi skulle agere en slags forkontor til SU-Styrelsen, eller hvem der udbetaler støtte til efterskolerne, gør vi meget gerne det, men det ville give mening, at tilskudsdelene blev flyttet ud af vores økonomi. Denne idé har vi nævnt for det nye Sydslesvigudvalg.

At disse elever også betyder manglende indtægter, fordi de jo ikke udløser det tyske taxameter, når de går i skole i Danmark, er vel indlysende. Vi taler her om beløb i størrelsesordenen 800.000 €, nemlig ca. 8.000 € pr. elev i Danmark.

Vi gør os ingen forhåbninger om at få dette dækket fra dansk side, og nogle vil også mene, at vi jo samtidigt sparer undervisning af disse elever – af ca. 4 klasser om året. Problemet er bare, at når vi taler om 100 børn fra 9 fællesskoler og fra to årgange – ja så er der ikke mange steder, at vi kan spare en klasse. Det er måske tilfældet i Flensborg, der også fylder mest i tallene, men ikke på de andre skoler.

Teknisk Administrativt Personale

Denne post - ofte forkortet TAP indeholder flere personalegrupper, som alle er under den tyske overenskomst TVÖD (kommunal).

TAP	2024	%-fordeling
Centralforvaltningen	6.254.355	50,4%
Skolesekretærer m.m.	870.525	7,0%
Sekretærer i dagtilbud	313.857	2,5%
Pedeller	2.299.111	18,5%
Håndværkere	166.691	1,3%
Skolebuschauffør og tilsyn	137.868	1,1%
Rengøringspers. skoler	2.050.070	16,5%
Rengøringspers. Dagtilbud	315.662	2,5%
Samlet	12.408.138	

Denne post har ret konstant siden 2013 udgjort omkring 12 % af Skoleforeningens lønudgifter og knapt 8 % af de samlede driftsudgifter.

Til denne lønudgift skal lægges de lovpligtige socialforsikringsbidrag, men du kan læse mere om denne post i et særskilt afsnit.

Tallene er afrundet til hele €

Posten "Centralforvaltningen" udgør i sig selv 6 % af de samlede lønomkostninger og 4 % af de samlede driftsudgifter og dækker over mange forskellige funktioner.

- De TVÖD-ansatte på Dagtilbudskontoret, Skolekontoret, CfU, PPR og Rejsekontoret
- Personalekontoret med hele personaleadministrationen og herunder også TVÖD-ansatte ved Driftsrådet og Inklusionskontoret.
- Økonomiafdelingen med bogholderi, indkøbskontor, Beihilfe og lønkontor
- Teknisk Afdeling med arkitekter, ingeniører, specialister for energi, el-installationer, befordring m.m.
- IT-kontoret, inklusive vore fieldservicemedarbejdere, der sidder ude i fællesskoledistrikterne. Dette kontor har naturligvis en helt anden dimension i 2024 end for 10 år siden.

Centralforvaltningen "forvalter" i dag et samlet personale på ca.1850 medarbejdere - hvilket er ca. 400 mere end i 2013. Vi har mange deltidsansatte, så vores årsværk ligger nærmere 1500. Alene på dagtilbudsområdet er der ansat mere end 200 årsværk mere i 2024 end i 2013.

Personaleforsikring

Personaleforsikring	2024	%-fordeling
Socialforsikring	10.999.984	74,3%
Beihilfe	3.213.893	21,7%
ATP og øvrigt	596.239	4,0%
I alt	14.810.116	

Beihilfe omfatter "sygesikring" til pædagogiske medarbejdere, der er omfattet af den danske pensionsordning P51.

Under ATP og øvrigt finder vi også ulykkes- og ansvarsforsikringer.

Den store sum til socialforsikring fordeles omtrent på følgende måde:

Teknisk administrativt personale	24 %
Dagtilbud	63 %
Skolepædagoger og -socialarbejdere	3 %
HFO og SFO	6 %

Her er tale om lovpligtige udgifter som automatisk følger med ansættelsen.

De resterende 4 % fordeles sig på vore økonomaer og TVÖD-personale på Christianslyst og Jaruplund Højskole.

Overenskomster

Skoleforeningen er en virksomhed der helt og holdent finansieres af skattepenge fra Danmark og Slesvig-Holsten – bortset fra den brugerbetaling vi har på dagtilbud og transport, og som til enhver tid skal følge de øvrige takster i vores område.

Vores forhold omkring ansættelser er til en vis grad reguleret i Sydslesvigloven.

§ 11. Tilskud kan ydes til foreninger, organisationer m.v.,

...
7) der ikke yder deres ledelse eller andet personale løn og vederlag ud over det normale i Sydslesvig for tilsvarende hverv eller beskæftigelse.

§ 22. Loven træder i kraft den 1. april 2010.

...
Stk. 6. § 11, stk. 1, nr. 7, gælder ikke for foreninger, organisationer m.v., der i 2009 modtog tilskud eller lån til aktiviteter omfattet af § 2, stk. 1, nr. 1 eller 2, og som vedvarende herefter har modtaget sådanne tilskud eller lån.

I praksis betyder det, at vi har to grupper.

1. Alle med tyske overenskomster. Overenskomsten forhandles ikke af os selv, vi følger altså en overordnet overenskomst.
 2. Pædagogiske medarbejdere med overenskomster forhandlet direkte med Skoleforeningen og som i dag må karakteriseres som gamle/forældede danske overenskomster.
- **Alle med tyske overenskomster – løn og arbejdstid**
Alt personale i forvaltning og drift, som ikke har udgangspunkt i pædagogisk arbejde eller uddannelse, aflønnes efter den tyske overenskomst for offentligt ansatte (TVöD). Også pædagogmedhjælperne er på TVöD. De har en arbejdsuge på 38,25 timer og de skal betale den ansattes andel af social- og pensionsforsikringer. Arbejdsgiverandelen udgør ca. 20 % af bruttolønnen – men denne er også noget lavere end tilsvarende danske overenskomster. På dette område lever vi 100 % op til, at vi bruger lønniveauet og betingelser fra Slesvig-Holsten.
 - **Alle med "danske" overenskomster – løn og arbejdstid**
Vi rekrutterer pædagoger, lærere og gymnasielærere på det danske arbejdsmarked, fordi vi skal bruge danskuddannet personale i disse tre grupper. Derfor er det fint, at vi ikke skal bruge tyske aftaler, der ville være svære at rekruttere ud fra, når man sammenligner med det danske arbejdsmarked.

På skoleområdet

Vi har nødtvungent reduceret lærerstaben, senest med baggrund i, at lærerne gik med til at undervise lidt under en lektion mere om ugen. Ifølge den forrige revisionsprotokol er der dog stadig forskel på danske og sydslesvigske læreres gennemsnitlige undervisningsforpligtelse, om end en sammenligning vanskeliggøres af forskellige optællingsmetoder. Der foregår visse forhandlinger om ny arbejdstidsaftale.

På gymnasieområdet

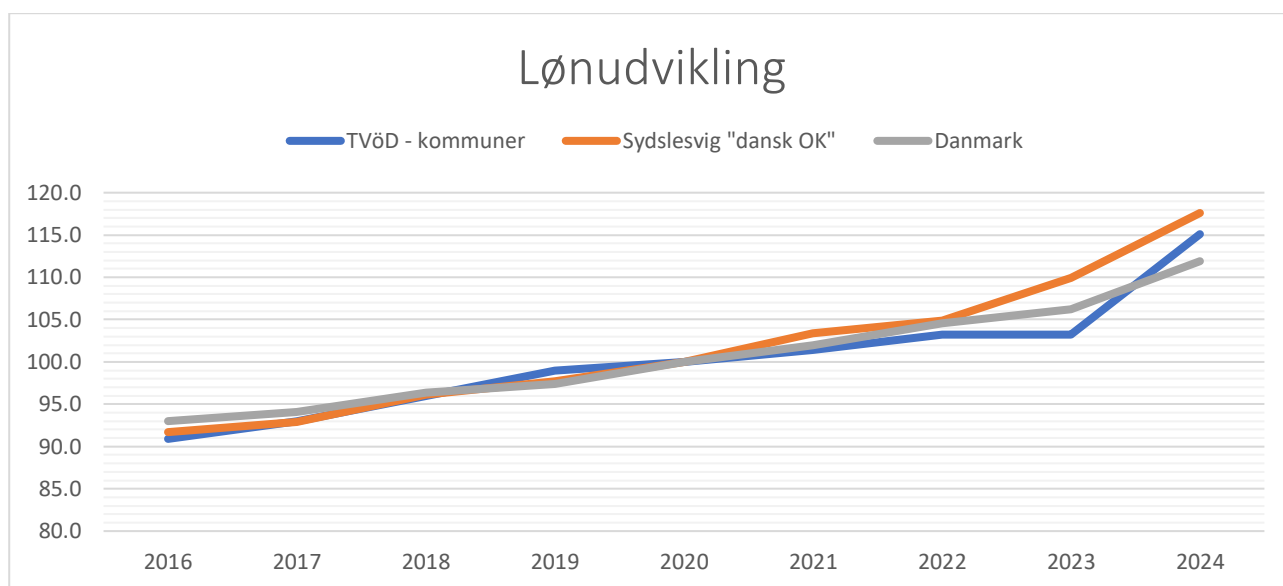
Vi har af sparehensyn reduceret lærerstaben ganske meget, men har fortsat en lærer/elev-ratio på ca. 1:9. Til sammenligning var dette tal allerede for et par år siden for små gymnasier i Danmark tæt på 1:11 og vi må forvente at vi skal nærme os 1:10.

Ifølge flere revisionsprotokoller underviser sydslesvigske gymnasielærere væsentligt mindre end danske og tjener mere, og heri ligger også en stor del af forklaringen på, at sammenlignelige danske gymnasier bruger væsentligt færre penge på undervisningens gennemførelse end vore to gymnasier.

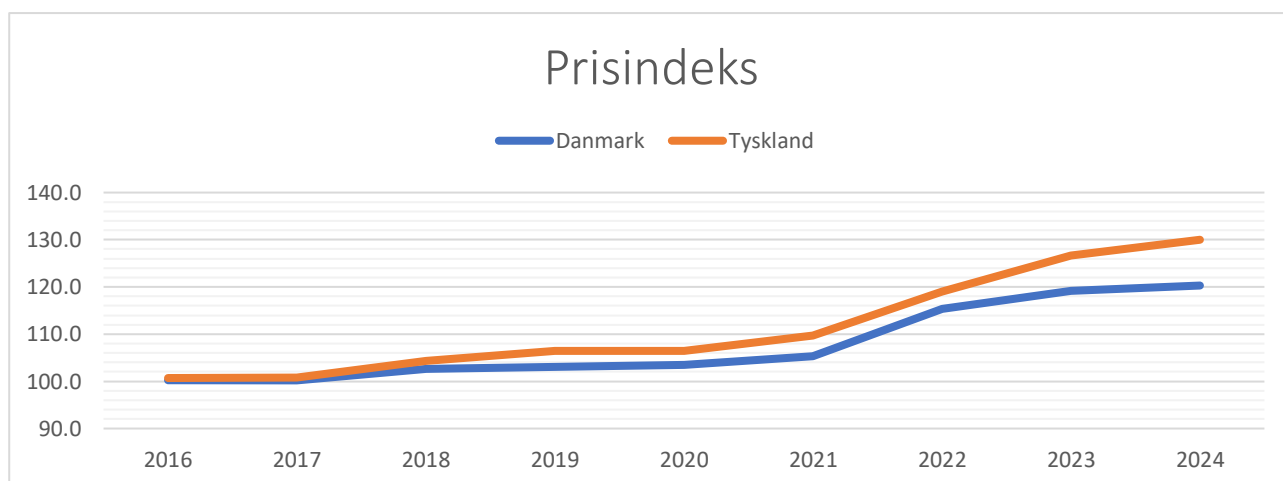
Lønindeks	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
TVöD - kommuner	90,9	93,0	96,0	99,0	100,0	101,4	103,2	103,2	115,1
Sydslesvig "dansk OK"	91,7	92,9	96,1	97,7	100,0	103,4	104,9	109,9	117,6
Danmark	93,0	94,1	96,4	97,4	100,0	102,0	104,6	106,2	111,9

Af tabellen fremgår fx at danske lønninger (læreroverenskomsten) er steget med 7 % siden 2022. For Sydslesvig er det tilsvarende tal 12,1 % og for TVöD-ansatte 11,5 %. Årsagen til forskellen ligger i den højere tyske inflation, som kan ses nedenfor.

Diagrammet viser kun den relative lønudvikling – den siger ikke noget om sammenligneligheden af lønniveauer.

Nedenfor i næste diagram kan man se forskellen i inflation (forstået som stigning af prisindekset) mellem vore to lande – man kan fx se at Danmark har haft en inflation på 16,2 % siden 2020 – mens den tyske var 22,2 %. Kigger vi på de to seneste år, altså siden 2022, har Danmark haft en inflation på 4,2 %, mens Tysklands har ligget på 9,2 %. Diagrammet siger ikke noget om forskelle i priser på sammenlignelige varer eller ydelser mellem landene.

Kursmekanisme for alt pædagogisk personale under ”danske” overenskomster

Fagforeningerne (BUPL, Danmarks Lærerforening Sydslesvig, Lederforeningen og GL) har opnået en aftale om en kursmekanisme, som i de fleste tilfælde forstørrelser lønforhøjelsen, fordi tysk inflation oftest løber lidt stærkere end den danske. Denne overordnede tendens er ikke overraskende, da Tyskland har noget lavere leveomkostninger end Danmark (ca. 30 %) og derfor kan forventes at have højere inflation. Baggrunden for mekanismen er historisk og den har ifølge tidligere vicedirektør Uwe Prühs rødder helt tilbage til D-markens tid.

Totalt set har mekanismen ført til en lønstigning ud over de i Danmark aftalte lønstigninger, som vi følger pga. såkaldte dynamiske henvisninger, på over 8,5 %.

Her følger nogle tal for reguleringerne siden 2012

Kursen var i oktober 2012 7,4456 kr. for en euro.

Altså nærmest en ”normalkurs”

Kursen i mekanismen er i dag 6,8697 kr. for en euro – altså en kursgevinst på ca. 8,5 % set i forhold til en normalkurs, som pt. regnes som 7,4585.

Der har i perioden 2012 til 2024 været 7 negative reguleringer. I samme periode har der været 16 positive reguleringer.

Kun én gang i hele perioden, nemlig pr.1.4.2021, har der hverken været regulering op eller ned – altså har udviklingen i inflationen i Danmark og Tyskland kun én gang på disse godt 12 år været identisk.

De største reguleringer er af nyere dato, fordi den tyske inflation blev langt mere påvirket af Ukraine krigen end den danske. Udviklingen fra 1.10.2012 til 31.3.2023 var således fra 7,4456 til 7,1991 – altså i runde tal et fald på 25 øre på godt 10 år – og nu er kursen som nævnt 6,8697, altså et fald på 33 øre på de seneste to år.

Mekanismen kostede i 2024 Skoleforeningen 5,2 mio. € og står – før Sydslesvigudvalgets påbud - til at koste Skoleforeningen 5,8 mio. € i 2025.

Det er denne kursmekanisme vi skal forhandle med de danske fagforeninger om at afskaffe.

P51

Vi har en dansk pensionsordning for alle gymnasielærere, alle lærere og for nogle pædagoger. Der er tale om en dansk tjenestemandspension, som betyder, at alle medlemmerne af denne ordning er fritaget for tysk socialforsikring.

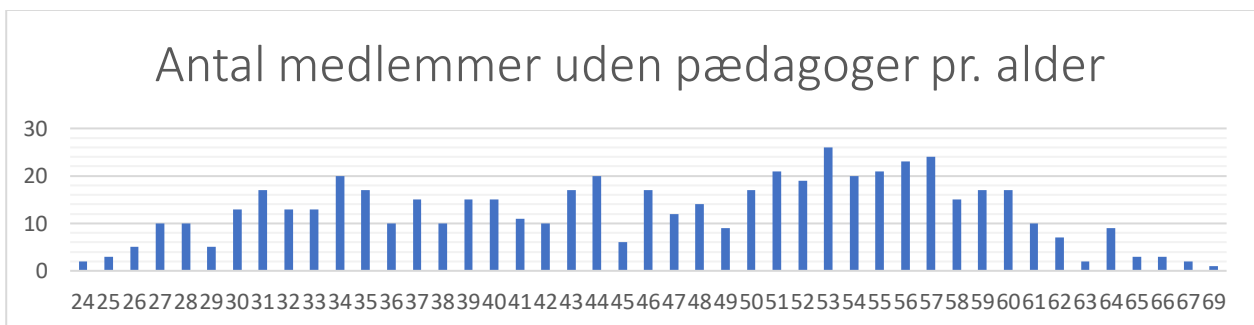
Det betyder, at medlemmerne får såkaldt Beihilfe af Skoleforeningen efter regler for slesvig-holstenske "Beamte". Beihilfe er en livsvarig ret, den omfatter altså også medlemmer, der er gået på pension. Medlemmerne af P51 får som hovedregel dækket 50 % af regningerne af Skoleforeningen, dog 70 % hvis de er forsørgere for mere end ét barn, er pensionister, eller er ægtefælle til et medlem uden egen indkomst over 20.000 € om året. Medlemmerne skal sygeforsikre sig privat for de resterende procent. Vores udgifter har ligget omkring 3 mio. € de seneste år, men er støt stigende.

En del af pensionisterne, som er bosiddende i Tyskland og hele tiden har været det, får indtil nu udbetalt pensionen via Skoleforeningen, som derfor hvert år får en overførsel, der er øremærket dette formål. Vi taler om ca. 12 mio. € årligt.

Ordnings betyder også, at vores aflønning af de ovennævnte grupper retter sig efter danske løntabeller uden pension.

I december 2024 meldte Medarbejder- og kompetencestyrelsen, som hører under Finansministeriet, ud, at man ville omlægge ordningen og lukke for nye medlemmer. Allerede i 2020 lukkede man for pædagoger, der dog i forvejen var en begrænset gruppe, men nu altså også for lærere og gymnasielærere. Denne lukning vil hurtigt, men især på længere sigt, få enorme konsekvenser for Skoleforeningens økonomi, men også – og det er måske næsten det værste – for Skoleforeningens evne til at rekruttere danske pædagogiske medarbejdere, som jo er en helt uundværlig del af vores virksomhed.

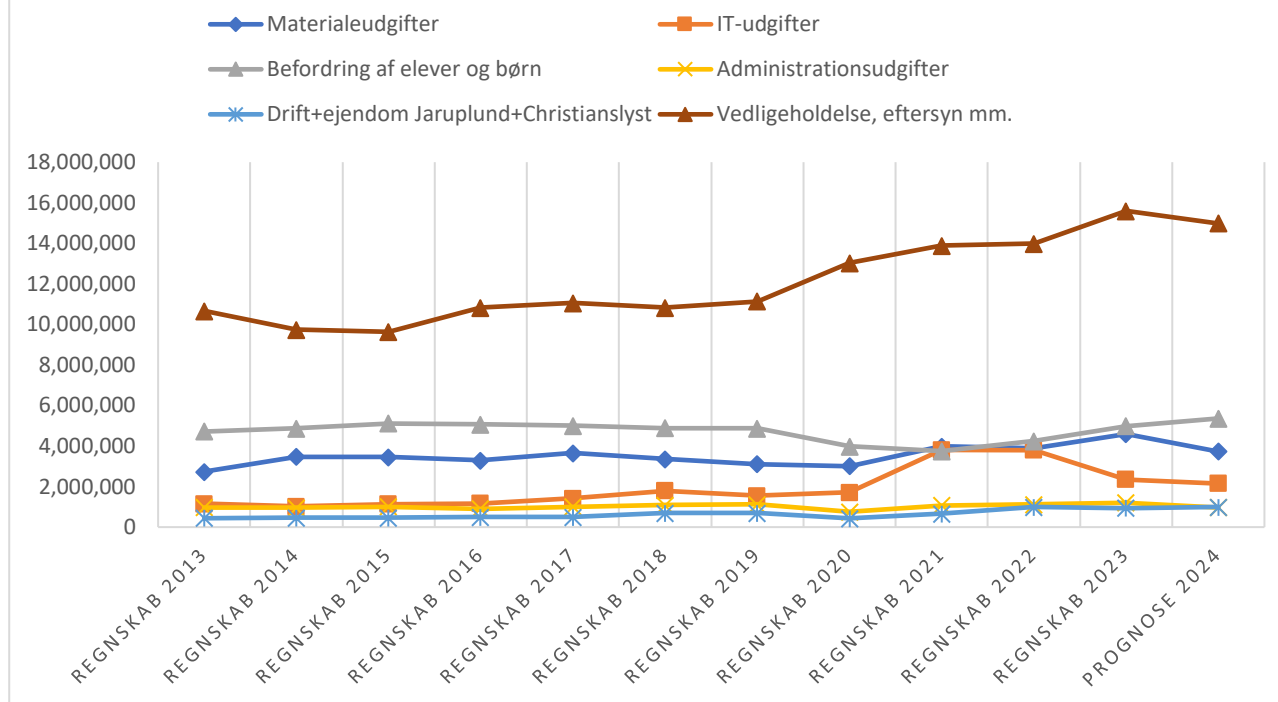
For kommende medarbejdere betyder det, at de skal følge det tyske socialforsikringsystem. For Skoleforeningens økonomi betyder det, at omkostningerne for hver ny ansat stiger med mellem 30 og 40 %, hvis vi skal matche danske løn- og pensionsforhold. Der kan ikke være tvivl om at en matchning er en forudsætning for vore chancer for at rekruttere i Danmark.

Vi var stillet en kompensation i udsigt, men den matchede ikke de reelle udgifter vi får – bl.a. fordi den byggede på nogle helt forkerte antagelser omkring afviklingen af P51. Den byggede nemlig på antagelsen om, at om 23 år er der ikke flere aktive medlemmer af P51 og at vores Beihilfeudgift er helt forsvundet på dette tidspunkt. De yngste medlemmer er i dag 24-25 år gamle og må forventes at være aktive (altså arbejde) i mindst 40 år endnu, og inden det sidste medlem er afgået ved døden og vores Beihilfeforpligtelser helt ophører, må af samme grund forventes at gå ca. 75 år. Vores indsigelse har netop ført til en væsentlig opjustering, og fremtiden må vise, hvad der sker på dette område, for vi har stadig en række ubesvarede spørgsmål.

DRIFTSUDGIFTER U.PERSONALE

IT-udgifterne steg kraftigt under de seneste års digitalisering, men er faldet igen, nu hvor der ikke er et DigitalPaktprogram.

Udgifter til drift og vedligehold er steget, men altså ikke i samme takt som de personalerelaterede udgifter, og under sparerunden i 2024 har vi forsøgt at spare her også, selvom det må kaldes uhensigtsmæssigt at spare på fx vedligehold. Heldigvis fik vi mange tilskud, som ikke ses i regnskabet pga. modregning af disse tilskud.

Under "Vedligehold, eftersyn mm." ligger også vore energiudgifter, vore udgifter til eksterne rengøringsfirmaer og firmaer der leverer vikarydelser i forhold til rengøring og pedalarbejde. Endelig ligger her også hele vores afskrivningsdel – som udgør ca. 4 mio. € af denne post.

Konto Vedligehold, eftersyn mm.	2024	%-fordeling
Bygningsafskrivning	3.840.984	25,6%
Øvrig afskrivning/anskaffelser	40.945	0,3%
Energi og vand	3.718.152	24,8%
Eftersyn	1.069.579	7,1%
Rengøring (firmaer og materialer)	2.735.765	18,3%
Pedeller, vintertjeneste	391.864	2,6%
Vagtselskaber	382.979	2,6%
Leje	286.643	1,9%
Skat, renovation mm.	317.953	2,1%
Forsikring	201.954	1,3%
Vedligehold	1.994.092	13,3%

Bygningsafskrivning sikrer, at vi hvert år har penge til at finansiere anlæg og lave bygningsforbedringer.

Energiudgifter er steget 50 % siden 2013.

Udgiften til eftersyn er fordoblet siden 2013

Vedligehold svinger fra år til år - og pga. tilskud er tallene ikke sammenlignelige fra år til år.

Usynlige sammenhænge

På en række områder er der sammenhænge, som det ikke er så nemt at se i et overordnet regnskab.

- **Når dagtilbud vokser**
Under regnskabsposten "Lønninger dagtilbud" finder man nogle af de udgifter, som direkte er forbundet med aktiviteten i vore dagtilbud – men der sker flere ting, der påvirker driften. Flere børn betyder også mere administration, både i form af dokumentation til kommunerne (Haushaltspläne og Verwendungsnachweis skal udarbejdes for hver institution) i form af opkrævning af forældrebidrag – ja og også i form af forhandlinger med kommuner om tilskud. Der ligger også nøje krav til normeringer – og de har ført til, at vi har oprettet et korps af netværkssekretærer (som opfylder en del af normeringen, der indeholder tid til ledelse og administration). Regnskabsteknisk findes de under Centralforvaltningen, men i de tal der bruges til at hente tilskud er de regnet med. Det samme gælder den kontorassistent med controllerfunktion, som vi var nødt til at ansætte på personalekontoret for at kunne leve op til nye dokumentationskrav i forbindelse med Kita-Gesetz. Altså alt i alt udgifter som figurerer andre steder end dagtilbud – men som stadig reelt finansieres af tilskuddene og egenbetalingen på dagtilbudsområdet. På side 4 er der en oversigt over disse tilskud.
- **Arbejds miljø**
Vi har for nogle år siden ansat først en og siden yderligere en medarbejder til området "Gesundheitsmanagement" – som vi nok ville kalde arbejds miljø på dansk. Blandt deres opgaver har været at søge støtte til medarbejdere med forskellige, særlige behov. Det har haft forskellige effekter. Vi har nu opfyldt målsætningen om en vis procentdel medarbejdere under begrebet inklusion så godt, at vi ikke længere skal af med "Ausgleichszahlungen" – der tidligere oversteg 50.000 € om året. Og selve støtten gik fra et ubetydeligt beløb til i nogle år langt over 100.000 € om året. Men i regnskabet kan denne forbedring ikke aflæses direkte. I de kommende år må vi udvikle strategien for hele området endnu mere. Vi kunne måske blive så dygtige, at vi kan nedbringe sygefraværet en lille smule – og der skal ikke meget til, at disse medarbejdere, så at sige "tjener sig selv hjem" – og mere til.
- **IT-udgifter**
Når vi skal have løst opgaver på IT-området har vi grundlæggende to muligheder: ansætte og lave det selv eller købe ydelsen ude i byen. Med vores størrelse og med vores ret specielle behov har vi valgt den første mulighed. Men det betyder at posten "teknisk-administrativt personale" vokser, mens posten IT ikke vokser så meget som den ville ved at købe eksterne ydelser. Vi tror, at det giver mest mening, både økonomisk og opgavemæssigt, men sammenhængen er jo ikke lige sådan at se.
- **Teknisk Afdeling**
Her har vi en lignende situation. Når vi ansætter flere stiger den samme personalepost, men vore udgifter til eksterne arkitekter og teknikere falder, og vi får ved anlægsopgaver væsentligt mere for pengene, faktisk ligger vi sommetider under halvdelen af de udgifter vi normalt skulle have betalt for den samme opgave – fordi vi løser den selv. Skoleforeningen vil også i de kommende år have mange og store opgaver – vi er ikke i tvivl om, at vi skal fortsætte strategien med at løse mest muligt selv.

Hvorfor ser regnskab og budget ud som de gør?

Når man som Skoleforeningen finansieres af offentlige midler i så høj en udstrækning, som vi gør (mere end 90 %), er der også nøje kontrol med, hvordan vi bruger pengene.

Som tysk forening skal vi ikke lave et samlet tysk virksomhedsregnskab, men som modtager af offentlige tyske tilskud skal vi til alle bevilligende myndigheder lave "Verwendungsnachweis" både for drift og for projekter (både anlæg og andre). Vi modtager bl.a. tilskud fra alle kommuner, vi har institutioner i, så det er ikke nogen lille opgave. Vi har desuden en tysk "Wirtschaftsprüfer", der kontrollerer hele den skattemæssige administration. Vi tilses af Finanzamt omkring skat og moms, af Rentenversicherung omkring socialforsikringen – og så er vi underlagt Landesrechnungshof, der med mellemrum gennemgår vores brug af delstatens tilskud.

Som modtager af danske tilskud under Sydslesvigloven skal vi følge den danske stats regnskabspraksis, og vi skal revideres af en dansk statsautoriseret revisor – vi har aftale med BDO. Dermed er regnskabets udformning og opbygning foreskrevet fra dansk side – og vi kan ikke indføre en egen praksis. Selvom Fællesrådet formelt skal godkende regnskabet, har vi altså ikke som forening noget egentligt spillerum. Revisionen omhandler både tallenes rigtighed, økonomisk ansvarlighed og procedurernes forsvarlighed. Der ligger altså en kontrol af hele virksomhedens måde at fungere på i en sådan revision, ikke kun et tjek af om regnskabet stemmer.

Den resultataftale vi har med Sydslesvigudvalget indgår også i revisionen. Den er med til at sætte rammer for, hvilke overordnede opgaver vi skal løse – og i nogle tilfælde hvor mange penge vi mindst skal bruge på at løse denne opgave.

Budgettet er afhængigt af meldinger fra både Folketinget i Danmark og Landdagen i Kiel. Især den danske finanslov falder sjældent på plads før tæt op mod jul. Fx blev finansloven for 2023 vedtaget i foråret 2023. Derfor godkender Fællesrådet også først driftsbudgettet i marts eller april måned i det år budgettet gælder for. Pga. vores økonomis nære tilknytning til børnehaven- og skoleåret omsættes ændringer i budgettet altid med et vist tilløb, nemlig typisk først fra det efterfølgende år – med mindre vi stilles over for akutte udfordringer. Store beslutninger med budgetmæssige konsekvenser, som fx institutioners nedlæggelse er en del af Fællesrådets beslutningsområde – så på denne måde træffer Fællesrådet væsentlige beslutninger med konsekvenser for foreningens økonomi. Vi så et eksempel i 2019.

Vi har lukket eller sammenlagt tre institutioner i sparerunden 2019

I 2018 var Skoleforeningens økonomi også stærkt presset – og vi var nødt til at spare på den hårdest tænkelige måde: lukning eller sammenlægning af institutioner.

Beslutningen blev dog først truffet efter en ekstern undersøgelse i 2019 af Skoleforeningens økonomi og organisation i lyset af de store økonomiske udfordringer, som Skoleforeningen stod i.

Konklusionerne omkring økonomien var i store træk

- at offentlig finansierede virksomheder er under konstant pres for at reducere udgifter, fordi tilskud ikke følger med væksten i udgifter, især ikke med væksten i lønudgifter.
- at Skoleforeningen var for dyre på det pædagogiske personale (pædagoger, lærere og gymnasielærere), dels pga. lidt højere løn for alle tre grupper og dels pga. mindre undervisningsforpligtelse på de to lærerområder. Dette er forankret i overenskomster, som Skoleforeningen ikke ensidigt kan ændre.
- at Skoleforeningens forvaltning hverken var dyr eller overdimensioneret, men der ses et potentiale for øget kvalitet gennem øget digitalisering.

- at Skoleforeningen har små og isoleret set dyre institutioner, og at man under hensyntagen til den mindretalspolitiske dimension alligevel kan være nødt til at spare gennem sammenlægninger/nedlæggelser.

Det ramte Risby Danske Skole, Kobbermølle Danske Skole og Bøl-Strukstrup Danske Skole. Besparelserne for de tre institutioner, som i deres sidste hele driftsår 2019 tilsammen kostede 1,6 mio. € kan opgøres til ca. 1,3 mio. € i 2019-priser, idet eleverne ikke udløste nye klasser på andre skoler og for Bøl-Strukstrup har vi også kunnet afhænde bygningen. I 2022-priser svarer det til en besparelse på ca. 1,5 mio. €, hvis vi regner med en årlig gennemsnitlig stigning på ca. 5 %. Det positive resultat i 2022 blev båret af gevinster ved salg af ejendom. Reelt var der et driftsunderskud i 2022 på 700.000 € - det ville have været 1,5 mio. € større.

Regnskab 2024 og budget 2025

Regnskab 2024 – kommentarer

Regnskabet ender med et lille overskud på 0,2 mio. € (mindre end 2 promille af indtægterne). Det er ca. 2 mio. € bedre end budgettet.

- Merindtægter fra det slesvig-holstenske taxameter på skoleområdet på ca. 500.000 €
- Merindtægter fra kredse og kommuner (langt overvejende dagtilbud) på 4,7 mio. €.
- Andre merindtægter på ca. 0,4 mio. €
- Øgede udgifter til lærerlønninger på godt 0,65 mio. €
- Øgede udgifter til lønninger inden for dagtilbud også på godt 0,65 mio. €
- Øgede udgifter til personaleforsikring og aldersforsorg på ca. 1,4 mio. €
- Øgede udgifter til IT, materialeudgifter og befordring hver med 0,3 mio. €
- Øgede udgifter til vedligehold m.m. med 0,3 mio. €

Konklusion: Merindtægter i forhold til budget på 5,8 mio. € og merudgifter 3,9 mio. €. Og altså et resultat på 0,2 mio. € mod et forventet underskud på 1,75 mio. €.

Budget 2025 – kommentarer

Vi har prognoser med 3 mio. € mere i tilskud, hvoraf 1 mio. € kommer fra Sydslesvigudvalget. Vi har prognoser med stigninger i vore udgifter i forhold til prognose 2024: 4,2 mio. € på udgifter til personale, 1,3 mio. € til vedligehold mm. og 0,8 mio. € til materialer, IT og befordring. Vi budgetterer med balance ved at indlægge ca. 3 mio. € i besparelser, primært på områder hvor vi har bundet store midler i kursmekanismen – men vi ved også, at der er nogle usikkerheder fx hvor store lønstigninger nye TVÖD overenskomster vil føre med sig.

Overslag 26-28 – kommentarer

Overslag er skøn. De kan bruges til at sige noget om store tendenser – de skal ikke bruges til at regulere i detaljer allerede nu. Der er regnet med voksende tilskud. Den højere forventning til den tyske side hænger sammen med de såkaldte Sachkosten, hvor vi vurderer, at et løft på ca. 1.000 € pr. elev ville være rimeligt. Men det skal besluttes politisk, så ud over en overordnet positiv politisk tilkendegivelse og et godt samarbejde med den ansvarlige afdeling i Bildungsministerium, Kiel, ja så har vi altså ingen garantier.

Forventningen til lønudviklingen er 2 % for alle grupper – men hele verdenssituationen stiller os sådan, at det er meget svært at forudse udviklingen i offentlige udgifter de kommende år, når regningen for de store støttepakker og øgede militæruddgifter skal betales og vi især i Tyskland hører om behov for besparelser pga. manglende vækst.

Likviditet

Skoleforeningens likviditet ultimo 2013 var 19,7 mio. €. I 2019 kun 1,9 mio. €, altså en dramatisk nedgang på 17,8 mio. €. Vi må slå fast, at en meget stor del af den tidligere så høje likviditet skyldtes hensatte og forudbetalte midler. Fx fik man alle projektmidler (også til anlæg) med det samme – og ikke først når udgifterne faldt. Den politik er ændret radikalt – nu gives tilskuddene sideløbende med udgifterne og sidste del (10%) først efter afslutning af projektet. Det er derfor rimeligt at påstå, at de 19 mio. € likviditet ultimo 2013 var kunstigt høje. Allerede året efter var der betalt så mange af ”regningerne”, at likviditeten faldt med næsten 7 mio. €. Det næste store fald i likviditet kom i 2017, hvor fx tilgodehavender steg med 3,7 mio. € pga. ændrede tilskudsprocedurer. Sammenfattende kan man sige, at de helt store fald i likviditet IKKE skyldtes overforbrug eller for mange investeringer – for der var tale om likviditet, der blev stillet til rådighed til netop dette formål.

Coronatiden rettede op på situationen og vi havde ved udgangen af 2023 en likviditetsgrad på 98 %, hvor den for nogle år siden var nede på omkring 35 %. For 2024 var likviditetsgraden 126,5 %. Der er udsving fra år til år, fordi et årsregnskab er et øjebliksbillede på årets sidste dag, men der er balance mellem faste månedlige indtægter og udgifter og ret stor leveringssikkerhed, så vi har normalt ikke været nødt til at trække på kassekrediten ved månedsskiftet. Coronakrisen gav os et uventet og tiltrængt løft, men Skoleforeningen skal de kommende år måske overveje optagelse af lån til nogle af de kommende store anlægsprojekter – for det vil ikke være muligt og heller ikke klogt at sætte en stopper for reovering, modernisering og i et vist omfang nybyggerier med tanke på behovet for dagtilbudspladser og efterslæbet i forhold til den gamle bygningsmasse, selvom de kommende år ikke kommer til at byde på overskud i stil med de seneste år.

Anlæg og vedligehold

Hele posten omkring anlæg kræver lidt forklaring, fordi det fungerer anderledes i en virksomhed end i privatøkonomien. Pga. de offentlige tilskud er der også forskelle til rent private virksomheder, men regnskabsteknisk er det meget beslægtet.

I regnskabet indgår en udgiftspost som hedder afskrivninger på bygninger. De aktuelle afskrivninger for Skoleforeningen udgør ca. 3,75 mio. € årligt. De repræsenterer ikke en egentlig udgift, men er et udtryk for ”værdiforringelsen af bygningerne”.

Det er nemlig sådan, at hvis vi bygger en skole for 10 mio. €, så har den en startværdi på 10 mio. € som nedskrives med 1/50 hvert år – altså med 200.000 € om året – indtil værdien rent regnskabsmæssigt er 0 efter 50 år.

Gennem afskrivningen sikres, at der hvert år reserveres et beløb til at modernisere skolen, sådan at værdien kan opretholdes. Vi taler ikke om almindeligt vedligehold, men om mere grundlæggende reoveringer og moderniseringer. I princippet kunne man også forestille sig, at man lagde pengene til side, så man efter 50 år havde penge til en ny skole (bortset fra at det i mellemtiden var blevet dyrere at bygge en ny skole).

Nu består Skoleforeningen ikke af én skole, men derimod af mere end 100 ejendomme, hvoraf mange stammer fra 1950-erne, og der skal konstant tænkes i reoveringer, udvidelser og nye institutioner. Afskrivningerne på den eksisterende bygningsmasse sikrer en årlig likviditet på omkring 4 mio. € til det formål. Afskrivningerne i 2024 var 33 % højere end i 2013, som et udtryk for, at Skoleforeningen hvert år investerer mere end det budgetterede – og det er nødvendigt. De 3 mio. € i afskrivninger i 2013 betød at Skoleforeningen afskrev på en værdi af bygningsmassen på ca. 150 mio. €. De 4 mio. € i 2024 svarer til en værdi på 197,4 mio. €.

Ud over egne midler kan vi søge om anlægstilskud fra forskellige kilder. En del af det årlige taxameter (Schülerkostensätze) fra Slesvig-Holsten er tænkt til løbende investeringer i skolerne. Det beløb udgør pt. 475 € - svarende til ca. 4,1 mio. € ud af de 48,5 mio. € vi modtog i 2024.

For at sætte tallet 475 € pr. elev lidt i perspektiv, betyder det, at vi til en skole med 100 elever har 47.500 € årligt eller 2,375 mio. € over en 50-årig periode til at "bygge skole for". En skole af den størrelse kan i dag næppe bygges for under 10 mio. €.

Der har også været særlige investeringsprogrammer fra delstaten. Fra Sydslesvigudvalget kan der hvert år søges om ca. 1,5 mio. €, men dette beløb skal dække alle de sydslesvigske foreninger. Vi kan også søge kommunerne. Og så kan vi søge fonde. En fond har været særligt venlig, nemlig den fond vi i daglig tale kalder A.P. Møller Fonden (den hedder faktisk: A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal). Af denne fond har vi fået A.P. Møller Skolen og et stort tilskud til udvidelse og renovering af Duborg-Skolen – men også Ladelund Ungdomsskole er en gave fra denne fond. Den seneste gave er omfattende støtte til et mindretalscenter i Tarp.

Aktuelle og kommende anlæg

Det har vi afsluttet de seneste år

Harreslev: trafikløsning til dagtilbud og skole

Sild: andet byggeafsnit af udvidelse og renovering.

Gustav Johannsen Skolen: sjette byggeafsnit af omfattende udvidelse og renovering.

Vimmersbøl Daginstitution: ombygning og modernisering af dagtilbudsdelen.

Friesencenter: fælles projekt med friserne i Risum ved Risum Skole/Risem Schölj.

Tarp Mindretalscenter: Projektering samt opførelse af pavillonanlæg i Frørup for overgangstiden.

Kaj Munk-Skolen: fornyelse af ledningssystemer til regn og spildevand samt udenom arealer

Det har vi gang i nu og i nærmeste fremtid

Gustav Johannsen: syvende byggeafsnit

Husum Daginstitution: udvidelse. Vi har søgt og fået støtte fra Sydslesvigudvalget.

Tarp Mindretalscenter: Projektering samt opførelse af ny daginstitution og skole.

Sild: tredje byggeafsnit af udvidelse og renovering.

Læk Børnehavn: gennemgribende sanering.

Store Vi – Vanderup Danske Skole: gennemgribende sanering.

Store Vi – Vanderup Daginstitution: udvidelse, ombygning og sanering

Harreslev-Kobbermølle Danske Skole: Opsætning af containeranlæg med to klasselokaler i Harreslev og indretning af SSF-Lokale, ombygning og sanering i Kobbermølle.

Disse projekter skal komme (rækkefølgen er IKKE prioriteret)

Harreslev-Kobbermølle Danske Skole: en omfattende udvidelse er nødvendig

Oksevejen: nødvendig udbygning af skolen, ombygning af SFO og udvidelse af børnehaven

Nibøl Danske Skole: gennemgribende sanering.

Derudover foregår der løbende vedligehold og moderniseringer en lang række steder, fx fornyelse af ledningssystem og sanering af musiklokale på Gottorp-Skolen og en kældersanering på Jes Kruse-Skolen efter vandskade. Vi afsætter på forhånd ca. 1,3 mio. € årligt til ordinært vedligehold. Ovenstående indeholder altså kun de større anlægsprojekter, der falder under anlægsbudgettet.

Vi ser jo også på et øget samarbejde i mindretallet, men i første omgang flyttes der ikke udgifter mellem foreningerne – heller ikke hvis Skoleforeningen, som det er planlagt, overtager flere områder. Det er således stadig SSF, der skal betale regninger vedrørende forsamlingshuse.

Ordforklaringer:

Budget	Foreningens økonomiske rammer for driften i det pågældende år. Budgettet opstilles ud fra prognoser om tilskuds-, pris- og lønudviklinger, samt prioritering af midler til nye tiltag.
Regnskab	Opgørelse af det forløbne finansårs indtægter og udgifter, samt udvikling i "formuen"
Drift	Alle indtægter og udgifter forbundet med at "drive" Skoleforeningen – i modsætning til anlæg, der handler om investeringer.
Anlæg	Nybyggerier, gennemgribende moderniseringer – altså tiltag som øger værdien af bygningsmassen
Taxametertilskud	Når tilskud ydes automatisk pr. barn/elev.
Taxameterstyring	Når tilskud reguleres ved at regulere tilskuddet pr. barn/elev (kendt fra Slesvig-Holsten) – ikke ved at regulere på summen (som det sker fra Sydslesvigudvalget)
Takster	Ordene takst og taxameter bruges ofte i flæng: tilskud pr. barn/elev
Resultataftale	Aftalen med Sydslesvigudvalget, hvad vi skal yde til gengæld for at få tilskud
Regnskabspraksis	Regler for hvordan regnskabet skal stilles op
Fremskrivning	Beregning af fremtidige størrelser på indtægter/udgifter/antal børn
Likviditet	Beholdning af penge på opgørelsestidspunktet
Overenskomster	Aftaler om løn- og arbejdsforhold med fagforeninger
Vederlag	Honorar – altså en slags løn.
Dispositioner	Det man vælger at gøre – man disponerer over brugen af pengene.
Foreningens aktiver	Alt hvad foreningen ejer af økonomisk værdi
Omsætningsaktiver	Likvide beholdninger og tilgodehavender
Foreningens passiver	Alt hvad foreningen på en eller anden måde skylder
Resultatopgørelse	Opstilling over indtægter og udgifter – forskellen er resultatet
Pengestrømsopgørelse	Opgørelse af poster med betydning for størrelsen af likviditeten
Balance	Forholdet mellem aktiver og passiver
Hensatte forpligtelser	Penge der gemmes til en udgift man ved kommer
Kortfristet og langfristet gæld	Penge der på opgørelsestidspunktet skyldes væk – nogle på kort sigt, andre på længere
Eventualforpligtelse	Penge man skulle betale, hvis Skoleforeningen lukkede.
Overskudsgrad	Overskud som procent af omsætning
Likviditetsgrad	Pengebeholdning som procent af kortfristet gæld
Soliditetsgrad	Egenkapital i % af aktiver ultimo
Finansieringsgrad	Langfristet gæld i % af materielle anlægsaktiver
Legatkapital	Kapital bundet i diverse legater (aktiver og passiver går normalt lige op)
Periodeafgrænsningsposter	Forudbetalte tilskud hhv. forudbetalte regninger.
Driftens likviditetsvirkninger	Overskud øger likviditeten, underskud formindsker likviditeten.
Investeringers likviditetsvirkninger	Hvis der investeres mere end der frigøres via afskrivninger vil likviditeten falde, modsat stiger den, hvis man ikke geninvesterer afskrivningen.
Egenkapital	Kan populært forklares som "formuen".
Opskrivning	En vedtaget forøgelse af værdien, fx af A.P. Møller Skolen, der som gave ellers ville stå med værdien 0 €